

Looduskaitsetööde kavandamise ja seire juhend

Mõisted:

Looduskaitsetöö - liigi elupaikade taastamine ja hooldamine, koosluste hooldamine ja taastamine, kaitsealuste parkide hooldamine ja rekonstrueerimine, kaitsealuste üksikobjektide hooldamine, maastikukaitselised tööd, kaitstavate loodusobjektide tähistamine ning looduskaitsealuste taristu hooldamine ja rekonstrueerimine ning teised tegevused, mis on vajalikud kaitstavate loodusobjektide seisundi parandamiseks või säilimise tagamiseks.

LOKA – RMK looduskaitseosakonna looduskaitsetööde planeerimise rakendus.

1. Käesoleva juhendiga kehtestatakse nõuded looduskaitsetööde kavandamisele, looduskaitsetööde lähteülesannete koostamisele, looduskaitsetööde seirele ja tuvastatud mittevastavuste menetlemisele RMK looduskaitseosakonna ja RMK looduskaitsetalituse poolt.
2. **Looduskaitsetööde nimekiri**
 - 2.1 RMK looduskaitseosakonna looduskaitse spetsialistid (edaspidi looduskaitse spetsialist) kirjeldavad iga aasta 10. juuniks enda piirkonnas järgmisel kalendriaastal vajalikud looduskaitsetööd, koostades LOKA-s tööde lähteülesanded koos planeeritavate tööde lühikirjeldusega. Tööde aluseks on kinnitatud kaitsekorralduskavad ja liigikaitse tegevuskavad, kaitseala valitseja ja/või liigiekspertide ettepanekud. Tööde planeerimisel arvestatakse looduskaitsetööde prioritseerimise alustega (lisa).
 - 2.2 RMK looduskaitseosakonna kaitsekorraldusspetsialist (edaspidi kaitsekorraldusspetsialist):
 - 2.2.1 koostab looduskaitsetööde koondnimekirja ja esitab selle hiljemalt 1. juulil Keskkonnaametile täiendamiseks ja RMK looduskaitsetalitusele eelarvestamiseks;
 - 2.2.2 koondab RMK teiste struktuuriüksuste ettepanekud looduskaitsetööde osas.
 - 2.3 Keskkonnaamet esitab nimekirja kohta täiendavad ettepanekud 1. septembriks.
 - 2.4 Kaitsekorraldusspetsialist annab Keskkonnaametile tagasidet hiljemalt 10. detsembriks Keskkonnaameti poolt pakutud uute tööde kohta, mille lisamine järgmise aasta tööde nimekirja pole põhjendatud või pole eelarvelistel põhjustel võimalik.
 - 2.5 RMK lõplik kalendriaasta looduskaitsetööde nimekiri valmib pärast RMK eelarve kinnitamist ja eelmisel aasta lõpetamata jäänud looduskaitsetööde nimekirja selgumist 15. veebruariks. Kaitsekorraldusspetsialist edastab selle nimekirja Keskkonnaametile.
 - 2.6 RMK looduskaitsetööde teostatud tööde ja eelarveaastaks planeeritud tööde aruanne asub RMK aruandekeskuses.
3. **Looduskaitsetöö kavandamine**
 - 3.1 Iga RMK looduskaitsetööde nimekirjas oleva töö kohta moodustatakse LOKA-s looduskaitse töö objekt ja koostatakse objektile planeeritava töö kohta LOKA-s lähteülesanne.
 - 3.2 Lähteülesanded koostab looduskaitse spetsialist eelseisva 1,5 aasta tööde mahus (võimalusel kirjeldatakse teadaolevad tööd 3 aastase vaatega).

- 3.3 Läheteülesande koostamise käigus piiritletakse vajadusel tööobjekt looduses. Selleks tähistatakse märkevärviga või lindiga ala piirid ning vajadusel raiutavad puud/puittaimestik.
 - 3.4 Raie puhul peavad vähemalt töö välispiirid ühtima eraldiste piiridega.
 - 3.5 Töö piir märgitakse looduses juhul kui see ühtib maaomandi piiriga või kui see on vajalik väärtuste säilimise tagamiseks tööala siseselt.
 - 3.6 Kui looduskaitsetöö tegemiseks on nõutav metsateatis, siis looduskaitse spetsialist kontrollib ajakohaste metsakorraldusandmete olemasolu, vajadusel esitab tellimuse metsakorraldusandmete ajakohastamiseks metsakorraldustalituse juhatajale, koostab kava RITA -s ja esitab metsateatise Keskkonnaametile. Kava koostamisel tuleb RITA-sse alati märkida LÜ number, mille jaoks metsateatist võetakse.
 - 3.7 Looduskaitse spetsialist salvestab Keskkonnaametist laekunud kinnitatud metsateatise DHS-i sarja 3-1.10.
 - 3.8 Looduskaitse spetsialist edastab looduskaitsetöö läheteülesande Keskkonnaameti regiooni looduskaitse juhtivspetsialistile mitteametlikuks arvamuse avaldamiseks ja ootab tagasisidet 5 tööpäeva.
 - 3.9 Looduskaitse spetsialist annab looduskaitsetöö läheteülesande LOKA-s üle RMK looduskaitsetalitusele.
 - 3.10 Looduskaitse spetsialist taotleb konkreetse looduskaitsetöö tegemiseks vajalikud load ja kooskõlastused ning seob need LOKA-s läheteülesandega.
 - 3.11 Infrastruktuuri valdajatega kooskõlastab töö RMK looduskaitsetalitus.
 - 3.12 Looduskaitsetöö läheteülesande koostamisel LOKA-s täidetakse kõik asjakohased väljad ja kirjeldatakse töö sellise detailsusega, et töö teostajal on selle alusel võimalik hinnata töö maksumust ja üheselt mõista tööga seotud spetsiifilisi nõudeid, sh tööobjekti piire.
 - 3.13 Läheteülesande koostamisel kogutud materjalid ja läheteülesanne salvestatakse X: kettale kataloogi X:\LKO\Looduskaitsetööd\looduskaitsetööd_XXXX(aasta)\XXXX(aasta)_LY_seire\ID_LY_nimi nimelisse kataloogi.
 - 3.14 Läheteülesande koostamisel tehakse tööalast 1-3 iseloomulikku fotot. Tehtud fotod salvestatakse X: kettale X:\LKO\Looduskaitsetööd\looduskaitsetööd_XXXX\XXXX_LY_seire\ID_LY_nimi\Fotod. Fotod ei tohi olla suuremad kui 1 MB, soovitatav on hoida pikema pildikülje pikkus 800 piksli juures ja punktide tihedus alla 100 DPI.
 - 3.15 Looduskaitsetööde läheteülesanded koostatakse talviste tööde osas **1.novembriks**, suviste tööde puhul **1. maiks**. Keerulisemaid tööobjekte valmistatakse ette ja antakse üle jooksvalt.
 - 3.16 Erakorralisi looduskaitsetöid planeeritakse juhtumipõhiselt ja looduskaitsetööde prioriteetidest lähtuvalt.
-
4. **Looduskaitsetöö seire ja pretensioonide lahendamine**
 - 4.1 Looduskaitsetöö seiret viib oma piirkonnas läbi looduskaitse spetsialist.
 - 4.2 Looduskaitsetöö seire hõlmab ainult neid looduskaitsetöid, mille puhul looduskaitse spetsialist märkis LOKA-s, et seire on vajalik.
 - 4.3 Looduskaitsetöö, mille puhul seiret ei peetud planeerimisel vajalikuks, märgitakse LOKA-s looduskaitse spetsialisti poolt lõpetatuks peale töö vastuvõtmise kohta teate saamist looduskaitsetalituse tööjuhilt (edaspidi tööjuht).
 - 4.4 Seire tuleb looduskaitse spetsialistil viia läbi 2 nädala jooksul peale tööjuhilt tööde vastu võtmise kohta teate saamisest.
 - 4.5 Seire läbiviija kirjeldab looduskaitsetöö seire tulemused LOKA-s järgmiselt:
 - 4.5.1 kui töö vastab läheteülesandele (pretensioon puudub), siis läheteülesanne lõpetatakse;

- 4.5.2 kui töö ei vasta lähteülesandele, siis valitakse LOKA-s pretensiooni tüüp ja kirjeldatakse mittevastavus võimalikult üksikasjalikult ning vajadusel antakse tähtaeg pretensiooni lahendamiseks.
- 4.6 Seire käigus tehakse 1-3 fotot, seejuures tehakse 1-2 fotot täpselt samast kohast ja suunas, kui fotod lähteülesande ettevalmistamisel. Fotod salvestatakse kettale X:\LKO\Looduskaitsetood\looduskaitsetood_XXXXXXX_LY_seire\ID_LY_nimi\Fotod\Seire. Fotod ei tohi olla suuremad kui 1 MB, soovitatav on hoida pikema pildikülje pikkus 800 piksli juures ja punktide tihedus alla 100 DPI.
- 4.7 Tööjuht annab 10 tööpäeva jooksul pretensioonile oma seisukoha, märkides LOKA-s, kas ta:
- 4.7.1 nõustub pretensiooniga ning kõrvaldab puudused etteantud tähtjaks;
 - 4.7.2 nõustub pretensiooniga, kuid puudusi kõrvaldada pole võimalik;
 - 4.7.3 ei nõustu pretensiooniga.
- 4.8 Kui tööjuht ei nõustu pretensiooniga, siis suunab vastutav looduskaitse spetsialist selle lahendamiseks kaitsekorraldus spetsialistile ja RMK looduskaitsetalituse juhatajale, kes langetavad otsuse pretensiooni lahendamiseks ühe kuu jooksul pretensiooni laekumisest looduskaitse spetsialistilt.
- 4.9 Kaitsekorraldus spetsialisti ja RMK looduskaitsetalituse juhataja otsus vormistatakse kirjalikult ning sisestatakse LOKA-sse konkreetse pretensiooni lahtrisse.
- 4.10 Sõltuvalt pretensiooni lahendusest (juhendi punktid 4.5-4.7) märgib looduskaitse spetsialist lähteülesande LOKA-s:
- 4.10.1 lõpetatuks, kui puudused on kõrvaldatud või kui puudusi pole võimalik kõrvaldada;
 - 4.10.2 jätab staatuse muutmata, kui lepitakse kokku, et puuduste kõrvaldamiseks on vajalik täiendav tegevus. Sellisel juhul viiakse puuduste kõrvaldamise järel läbi täiendav seire ning seejärel märgitakse lähteülesanne lõpetatuks.

5 Ajakava ja aruandlus

- 5.1 Looduskaitsetööde seiret tehakse jooksvalt. Seire aruande koostab kaitsekorraldus spetsialist hiljemalt seirele järgneva aasta 15. veebruariks, salvestab selle DHS-i sarja 3-6.3 ja saadab selle kinnitamiseks RMK looduskaitseosakonna juhatajale.
- 5.2 Seire aruande kinnitab RMK looduskaitseosakonna juhataja hiljemalt 1. märtsil.
- 5.3 RMK looduskaitseosakonna juhataja saadab seire aruande tutvumiseks RMK juhatuse liikmetele ja RMK looduskaitsetalituse juhatajale
- 5.4 Eelneva kalendriaasta looduskaitse tegevuse koondaruande esitab kaitsekorraldus spetsialist järgneva aasta 20. veebruariks, salvestab selle DHS-i sarja 3-6.3 ja saadab selle kinnitamiseks RMK looduskaitseosakonna juhatajale.
- 5.5 Koondaruanne annab ülevaate: eelmise kalendriaasta jooksul tehtud LK töödest, LK töödega seotud projekteerimistest, poollooduslike koosluste rentimisest, RMK arengukava eesmärkide täitmisest, rahaliste vahendite kasutamisest, järgmise aasta tegevuse prioriteetidest.
- 5.6 RMK looduskaitseosakonna juhataja saadab seire aruande tutvumiseks RMK juhatuse liikmetele, RMK looduskaitsetalituse juhatajale, Keskkonnaametile ja Keskkonnaministeeriumile.

RMK poolt teostatavate looduskaitsetööde prioritseerimise alused

RMK poolt kaitsekorralduskavade ja liigitegevuskavade alusel planeeritavad tööd reastatakse allpool kirjeldatud prioriteetsusest lähtuvalt kolme rühma (kõrge, keskmine, madal). Prioriteetsus võib muutuda ainult lähtuvalt kõrgeast avalikust huvist konkreetses kohas. Üldiselt käsitletakse väärtuste seisundi hoidmiseks või parendamiseks vajalikke töid järgmises tähtsuse järjekorras:

Kõrge prioriteetsus - I või II kaitsekategooria liigi elupaikade taastamine ja hooldus (III kaitsekategooria liikide jaoks eraldi tegevusi reeglina ei planeerita).

Kõrge või keskmine prioriteetsus - koosluste taastamine ja hooldus (prioriteetsus sõltub koosluse seisundist ja ohustatusest ning poollooduslike koosluste puhul RMK poolt võetud kohustustest).

Madal prioriteetsus - maastiku, üksikobjektide ja parkide hooldus- ja taastamistööd ning rahvusparkides kultuuripärandi taastamine ja hooldus.

Prioriteetsus võib muutuda lähtuvalt töö paiknemisest rahvusparkis või kõrgeast avalikust huvist konkreetses kohas.

Erakorralised, eelarveaasta keskel planeeritavad tegevused.

1. Looduskatastroofide tagajärjel tekkinud kahjustuste likvideerimine, kui see ohustab väärtuse säilimist.
2. Erakorralised situatsioonid, mis on tingitud ettearvamatutest asjaoludest ja mille tõttu on seatud ohtu väärtuse säilimine või kaitsealust objekti külastavate inimeste elu ja tervis.
3. Probleemiliikide tõrje (nt kopra tammide avamine), kui see seab ohtu väärtuste säilimise ja seda ei olnud võimalik ette näha.